Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/4200

20.8.2025

Resolutie van het Europees Economisch en Sociaal Comité

Bijdrage aan het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2026

(C/2025/4200)

Rapporteurs: **Christa SCHWENG (Gr. I)**
María del Carmen BARRERA CHAMORRO (Gr. II)
Krzysztof Stanisław BALON (Gr. III)

Adviseurs	Jukka AHTELA (van de rapporteur van groep I) Ioannis GRIGORIADIS (van de rapporteur van groep II) Piotr SADOWSKI (van de rapporteur van groep III)
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 4, van het reglement van orde
Goedkeuring door de voltallige vergadering	19.6.2025
Zitting nr.	597
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	156/4/8

1. Inleiding

1.1. Deze resolutie vormt de bijdrage van het EESC — de institutionele spreekbuis van het Europese maatschappelijk middenveld — aan de uitwerking van het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2026. De EU moet democratie, mensenrechten, duurzaamheid, gelijkheid en sociale rechtvaardigheid centraal stellen. De sociale partners, het maatschappelijk middenveld en de vrijwilligerssector zijn van vitaal belang voor maatschappelijke veerkracht en moeten in crisissituaties steeds erkenning en bescherming krijgen en op zinvolle wijze worden betrokken bij prognoses, paraatheid en herstel.

1.2. Om haar mondiale leiderschap in een snel veranderende wereld te behouden, moet de EU kiezen voor een nieuwe benadering van het concurrentievermogen, die het industriebeleid, de klimaatambitie en de geopolitieke strategie omvat. Daartoe dient sterk de nadruk te worden gelegd op investeringen en het bevorderen van innovatie en sociale cohesie, terwijl tegelijk wordt gezorgd voor duurzame, sociale, inclusieve en veerkrachtige economische groei. Concurrentievermogen en economische groei moeten hand in hand gaan met sociale inclusie.

1.3. Een veerkrachtig industriebeleid moet prioriteit geven aan innovatie, de groene en de digitale transitie en de vaardigheidsunie, en tegelijkertijd inzetten op een leven lang leren en hoogwaardige banen. De sociale en solidaire economie moet worden ondersteund als motor van rechtvaardigheid en cohesie. Defensiegereedheid is uitgegroeid tot cruciaal element van de nieuwe veiligheidsomgeving en moet dan ook worden uitgeroepen tot gemeenschappelijke prioriteit, met inachtneming van rechten, transparantie en de rechtsstaat.

1.4. Tegen de achtergrond van de nieuwe geopolitieke orde waarin uitdagingen en crises aan de orde van de dag zijn en een bedreiging vormen voor Europa en de Europese waarden en burgers, roept het EESC de EU op zich te richten op civiele, maatschappelijke en militaire paraatheid en benadrukt het de noodzaak van sociale cohesie en een cultuur van veerkracht op alle niveaus van de samenleving.

1.5. De vele crises hebben de levenskwaliteit van tal van Europeanen aangetast. Mensen moeten weer vertrouwen krijgen in onze op Europese waarden gebaseerde samenlevingen, in onze economieën en in de plaats van Europa in de wereld; dat kan door de Europese burgers in staat te stellen gelijke tred te houden met de snelle maatschappelijke ontwikkelingen en niemand aan zijn lot over te laten. Toegang tot onderwijs en opleiding om de vaardigheden te verwerven die nodig zijn op de voortdurend veranderende arbeidsmarkten, is van cruciaal belang voor het concurrentievermogen en de welvaart van Europa.

1.6. Om industriële veerkracht, economische groei op lange termijn en hoogwaardige banen te waarborgen moeten investeringen in onderzoek, ontwikkeling, vaardigheden en strategische sectoren centraal staan in dit industriebeleid. Door zich te richten op technologieën zoals mensgerichte artificiële intelligentie en hernieuwbare energie, kan de EU een concurrentievoordeel behouden in hoogwaardige industrieën.

1.7. Om het concurrerende sociale model van Europa in stand te houden, zijn duidelijk omschreven investeringen in openbare diensten, sociale bescherming en een ambitieuze armoedebestrijdingsstrategie nodig. Het EESC benadrukt de onderlinge afhankelijkheid van voedsel, water, natuur en klimaat en pleit voor een op rechten gebaseerde strategie voor waterweerbaarheid als kernpijler van de Europese Blue Deal.

1.8. De EU moet wereldwijd het voortouw nemen als vredestichter en samenwerken met nieuwe partners. Om op Europees niveau resultaat te kunnen boeken moet de EU investeren in de civiele en sociale dialoog, democratische participatie en toekomstige generaties.

2. **Een nieuw plan voor duurzame welvaart en concurrentievermogen in Europa**

Het EESC legt de volgende voorstellen/verzoeken voor:

Industriebeleid

2.1. De interne markt moet sneller afstappen van gefragmenteerd nationaal industriebeleid en verder evolueren naar een ambitieuzere en meer gecoördineerde Europese aanpak die het regelgevings-, belasting- en handelsbeleid op één lijn brengt om het mondiale concurrentievermogen te versterken en meer hoogwaardige banen te creëren.

2.2. Er moeten routekaarten voor opkomende technologieën worden opgesteld, de risico's van technologieën moeten worden verminderd door middel van proefprojecten en gezamenlijke ondernemingen; externe afhankelijkheid moet worden verminderd door de beginselen van de circulaire economie toe te passen, en financiële steun moet doeltreffender worden gemaakt, onder meer via het toekomstige Europees fonds voor concurrentievermogen.

2.3. Er moet een sectoroverschrijdend EU-waterbeleid voor de industrie worden uitgevoerd dat vervolgens kan worden aangepast aan verschillende sectoren, als aanvulling op de Clean Industrial Deal. In dit verband moet de EU overwegen te kijken naar het potentieel van natrium-ionbatterijen, die het ook mogelijk zouden kunnen maken vooruitgang te boeken op het vlak van elektrificatie en waterweerbaarheid.

Concurrentievermogen

2.4. Het vereenvoudigingsprogramma moet worden voortgezet, om zo bij te dragen tot het concurrentievermogen van Europese bedrijven. Daarbij moet bijzondere aandacht worden besteed aan ondernemingen met een strategische marktstatus. Hoewel vereenvoudiging van de regelgeving de efficiëntie en productiviteit kan vergroten en het gemakkelijker kan maken om het potentieel van de eengemaakte markt te benutten, mag een en ander er niet toe leiden dat essentiële sociale, milieu- en arbeidsnormen worden afgezwakt: zij leggen namelijk de basis voor een evenwichtige aanpak die bedrijven ondersteunt, werknemers beschermt en de bredere belangen van de samenleving dient.

2.5. Concurrentievermogen is een belangrijk strategisch doel voor de welvaart van de EU op lange termijn, maar de sociale dimensie ervan mag in geen geval uit het oog worden verloren. Concurrentievermogen en productiviteit zijn van cruciaal belang voor hoogwaardige banen, goede arbeidsomstandigheden, de sociale dialoog en collectieve onderhandelingen. Medezeggenschap van werknemers in het bestuur van ondernemingen kan de productiviteit stimuleren en de veerkracht ondersteunen.

2.6. De mededingingsregels moeten worden aangepast zodat marktefficiëntie en industriële veerkracht en innovatie, economische groei en industrieel concurrentievermogen met elkaar in evenwicht zijn; daarnaast moet het model van de sociale markteconomie van de EU in stand worden gehouden.

2.7. Er moet op worden toegezien dat de EU-mededingingsregels investeringen in de groene en de digitale transitie mogelijk maken en diensten van algemeen belang bevorderen, en tegelijkertijd marktconcentraties en misbruik van machtsposities aanpakken om ondernemingen, werknemers, consumenten en de meest kwetsbare mensen te beschermen.

Groene transitie en decarbonisatie

2.8. Er moet worden ingezet op strategische autonomie in kritieke industriesectoren zoals de gezondheids-, chemische en farmaceutische industrie, en er moet een geïntegreerde routekaart worden ontwikkeld voor hun volledige toeleveringsketens.

2.9. Er zijn gerichte beleidsmaatregelen nodig om de kostenvoordelen van schone elektriciteit over te hevelen naar energie-intensieve industrieën.

2.10. Bij de voorbereiding van de wetgeving op het gebied van de circulaire economie moet ervoor worden gezorgd dat de stem van het maatschappelijk middenveld wordt gehoord via het Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie (Ecesp).

2.11. De elektriciteitsmarkt moet worden hervormd zodat niet alleen wordt voldaan aan de doelstelling om uiterlijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken, maar ook het streven naar voorzieningszekerheid en stabiele, betaalbare prijzen kan worden verwezenlijkt, met bijzondere aandacht voor de toegang tot energie van mensen in kwetsbare situaties.

2.12. Er moet voor worden gezorgd dat de eengemaakte markt de sociale en economische cohesie bevordert, met inachtneming van de milieunormen van de VN-doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling.

Onderzoek, technologie en innovatie

2.13. Met name jonge onderzoekers moeten binnen de Europese Onderzoeksruimte (EOR) kunnen rekenen op een uniforme regeling, fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en carrièremogelijkheden in het O&I-systeem, en onderzoekers uit derde landen moeten de vrijheid hebben om binnen de EU te werken en zich vrij te verplaatsen.

2.14. Het concurrentiebeleid moet worden verankerd met langetermijninvesteringen en innovatie, ter ondersteuning van duurzame industriële transformatie en de groene en de digitale transitie.

2.15. Er moet voor worden gezorgd dat digitalisering en AI mensgericht zijn en niet leiden tot precaire banen, dat algoritmische systemen die in arbeidsprocessen en arbeidsverhoudingen worden gebruikt transparant en rechtvaardig zijn en worden besproken in het kader van de sociale dialoog en collectieve onderhandelingen, en dat het beginsel dat de mens de uiteindelijke controle behoudt daadwerkelijk wordt toegepast bij de uitvoering van AI-wetgeving.

2.16. Er moet worden geïnvesteerd in omscholing en een leven lang leren: dit is van cruciaal belang voor de toegang van werknemers tot door de technologische veranderingen gecreëerde banen.

2.17. De sociale partners en het maatschappelijk middenveld moeten bij de vaststelling van de onderzoeksagenda's van de EU een stem in het kapittel krijgen.

Economisch beleid en cohesie

2.18. Er moet worden gezorgd voor macro-economische en financiële stabiliteit door middel van een geloofwaardig begrotingskader voor de middellange termijn met het oog op het waarborgen van economische en systemische veerkracht.

2.19. Er dient een EU-investeringsfonds te komen dat financiële middelen moet verstrekken voor investeringsprojecten van strategisch Europees belang, gefinancierd met een mix van middelen, waaronder bijdragen van de lidstaten en nieuwe eigen middelen.

2.20. De investeringskloof met de VS en andere belangrijke concurrenten moet worden gedicht, en de voorwaarden moeten worden geschapen voor durfkapitaal, met name ter ondersteuning van startups en ten behoeve van de schaalvergroting van bedrijven en ondernemingen;

2.21. De randvoorwaarden voor particuliere investeringen op de eengemaakte markt moeten worden verbeterd. Dit omvat de uitvoering van centrale onderdelen van de kapitaalmarktenunie / spaar- en investeringsunie en de voltooiing van de bankenunie. Bevordering van toezichtconvergentie en het versterken van de rol van de Europese toezichthoudende autoriteiten zou hoog op de agenda moeten staan.

2.22. Bij belastingvereenvoudiging is het zaak de verstrekking van kostenefficiënte informatie te bevorderen en het gebruik en de uitwisseling van informatie tussen belastingdiensten te verbeteren. Een en ander mag niet leiden tot oneerlijke of onbedoelde veranderingen in de verschuldigde belasting noch mogelijkheden bieden tot belastingontduiking of schadelijke belastingconcurrentie. Voor elk voorstel moet een effectbeoordeling worden uitgevoerd om de concrete gevolgen van nieuwe wetgevingsinitiatieven voor belastingbetalers en belastingautoriteiten naar behoren te beoordelen.

2.23. De meest doeltreffende oplossingen voor de eilanden in de EU moeten in kaart worden gebracht. Voorts dient er een holistische strategie voor eilanden te worden geschetst om het insulaire karakter aan te pakken.

2.24. Het maatschappelijk middenveld moet actiever worden betrokken bij de EU-stedenagenda; verder mag betaalbare huisvesting en het verband ervan met het cohesiebeleid niet uit het oog worden verloren.

Sociaal beleid

2.25. Gelijke behandeling en eerlijke mobiliteit van werknemers moeten centraal komen te staan, en de regels inzake misbruik moeten doeltreffend worden gehandhaafd.

2.26. De Commissie moet een alomvattend beleidspakket voor een rechtvaardige transitie ontwikkelen; zij dient zich daarbij te richten op de gevolgen voor werknemers en de eerbiediging van de sociale dialoog. De toekenning van overheidsgeld voor het bevorderen van transitieplannen van bedrijven moet afhankelijk worden gesteld van sociale voorwaarden. Er moeten bij- en omscholingsprogramma's worden opgezet, die met name gericht zijn op de sectoren die het zwaarst door de dubbele transitie worden getroffen, zoals toerisme en vervoer.

2.27. Structurele veranderingen moeten op een sociaal rechtvaardige manier worden beheerd, door middel van inclusieve governancekaders waarbij prioriteit wordt gegeven aan participatie, sociale en civiele dialoog en collectieve onderhandelingen.

2.28. Er moet een waarnemingspost voor een rechtvaardige transitie worden opgericht, die verantwoordelijk is voor onderzoek en gegevensverzameling, en die het maatschappelijk middenveld bij alle stadia van de transitie betrekt.

2.29. Er moet een initiatief komen inzake telewerken en het recht om offline te zijn.

3. **Een nieuw tijdperk voor de Europese defensie en veiligheid**

Het EESC legt de volgende voorstellen/verzoeken voor:

3.1. Er is behoefte aan een gemeenschappelijk defensiebeleid en een brede aanpak van Europese defensie, aangezien strategische autonomie en defensiegereedheid van cruciaal belang zijn in de nieuwe veiligheidsomgeving. Meer gemeenschappelijke aanbestedingen en investeringen in de defensie-industrie van de EU zijn van cruciaal belang, maar mogen de sociale investeringen niet onnodig ondermijnen; een en ander moet gepaard gaan met sociale voorwaarden, onder meer in verband met collectieve onderhandelingen.

3.2. Er moet een EU-brede voorlichtingscampagne worden opgezet om de Europese bevolking de ogen te openen voor de noodzaak om de Europese vrede, veiligheid, welvaart en waarden te beschermen, alsook voor het feit dat de EDTIB daaraan een essentiële bijdrage daaraan levert; ook dient hiervoor draagvlak te worden gecreëerd. Het EESC is van mening dat het vertrouwen van het publiek in de defensiecapaciteit van de EU ook afhangt van het inzicht dat veiligheid de bescherming van de grondrechten en de toegang tot essentiële diensten omvat.

3.3. Er moet meer worden ingezet op klimaatdiplomatie; zo dient met name een netwerk voor klimaatdiplomatie van het maatschappelijk middenveld te worden opgericht; daarnaast moeten de interne adviesgroepen worden versterkt.

3.4. Door het klimaat veroorzaakte migratie moet worden aangepakt.

3.5. Klimaatverandering als wereldwijde bedreiging voor de veiligheid moet worden aangepakt door klimaatveiligheid te integreren in defensiestrategieën, door middel van klimaatbestendige infrastructuur, duurzaam beheer van hulpbronnen en het benutten van nieuwe technologieën dankzij financiële steun voor klimaatmitigatie en -adaptatie.

3.6. Het maatschappelijk middenveld en de particuliere sector moeten als cruciale partners worden betrokken bij het bevorderen van de weerbaarheid op het gebied van klimaat en water.

3.7. Er moet voor worden gezorgd dat al het EU-beleid, onder meer op het gebied van industrie, energie, landbouw en paraatheid in het algemeen in alle sectoren, de waterweerbaarheid ondersteunt en energiezekerheid en voedselzekerheid in overeenstemming brengt met de klimaatdoelstellingen.

4. **Mensen ondersteunen, onze samenlevingen versterken en ons sociaal model verbeteren**

Het EESC legt de volgende voorstellen/verzoeken voor:

4.1. Er moet werk worden gemaakt van een armoedebestrijdingsstrategie die erop gericht is extreme armoede uit te bannen en armoede op het gebied van huisvesting, energie en mobiliteit aan te pakken. Ook moet het verband tussen hardnekkige armoede en democratische uitsluiting expliciet worden erkend, waarbij ervoor moet worden gezorgd dat mensen die persoonlijk ervaring hebben met armoede deelnemen aan de beleidsvorming en burgerparticipatie; daarnaast moet erop worden toegezien dat niemand de toegang tot essentiële energiebronnen wordt ontzegd.

4.2. Er moet een vervolg worden gegeven aan het actieplan voor de pijler van sociale rechten, met inbegrip van een doeltreffend beleidspakket om werknemers te ondersteunen bij de digitale en groene transitie door te anticiperen op veranderingen en deze in goede banen te leiden, met de sociale dialoog en collectieve onderhandelingen als leidende beginselen.

4.3. De kosten van levensonderhoud moeten doeltreffend worden aangepakt om veel van de ambities van de EU te ondersteunen: zorgen voor een rechtvaardige groene en digitale transitie, de ongelijkheid van kansen en resultaten terugdringen en zorgen voor gedeelde welvaart voor alle EU-burgers.

4.4. Er moet een strategie voor gendergelijkheid voor de periode na 2025 worden ontwikkeld met als doel gendergerelateerd geweld uit te bannen, de genderkloof op de arbeidsmarkt te dichten, tot gelijke deelname in verschillende sectoren van de economie te komen, gendergerelateerde loon- en pensioenkloven aan te pakken, de genderkloof bij werknemers in de zorg te dichten, een genderevenwicht in de besluitvorming en de politiek te bereiken en de tot nu toe geboekte vooruitgang te evalueren.

4.5. Er moet erkenning komen voor de sleutelrol van een goed functionerende sociale en civiele dialoog op alle niveaus bij de ontwikkeling en uitvoering van arbeidsmarkt- en sociaal beleid.

4.6. Er moet een inclusieve Europese vaardighedenagenda worden vastgesteld en uitgevoerd; daarbij moet rekening worden gehouden met de routekaart voor hoogwaardige banen en moet prioriteit worden gegeven aan digitale geletterdheid, kritisch denken en transversale vaardigheden die cruciaal zijn voor democratische betrokkenheid, ethisch gebruik van technologie en geïnformeerde besluitvorming.

4.7. Het initiatief voor de overdraagbaarheid van vaardigheden moet snel worden goedgekeurd zodat de wederzijdse erkenning van vaardigheden in de EU sneller en vlotter kan verlopen.

4.8. De demografische problemen overal in Europa moeten worden aangepakt, met bijzondere aandacht voor solidariteit tussen de generaties en het bevorderen van hervormingen in de lidstaten.

4.9. Er moet een sociale dialoog over de uitrol van AI-systemen komen en bij aanpassingen van bestaande wetgeving moet steeds rekening worden gehouden met de bescherming van de rechten van werknemers en moet ervoor worden gezorgd dat de mens de controle houdt over alle interacties tussen mens en machine.

4.10. De jongerengarantie en het ALMA-initiatief moeten volledig worden uitgevoerd en er moet een evaluatie van de Europese kindergarantie worden opgesteld.

4.11. Het “huisvesting eerst”-model moet prioriteit krijgen om dakloosheid onder werkenden en kwetsbare groepen te bestrijden.

4.12. Er moet een Europese zorggarantie worden ingevoerd, inclusief kinderopvang, zodat EU-burgers kunnen rekenen op betaalbare, toegankelijke en hoogwaardige gezondheidszorg en zorgdiensten, en zorgverleners kwaliteitszorg kunnen bieden; bedoeling is de genderkloof op het gebied van onbetaalde zorgtaken te dichten en ervoor te zorgen dat vrouwen op de arbeidsmarkt kunnen blijven en toegang krijgen tot een robuust vangnet.

5. **Behoud van onze levenskwaliteit: voedselzekerheid, water en natuur**

Het EESC legt de volgende voorstellen/verzoeken voor:

5.1. De nadruk moet komen te liggen op stimulansen en een billijke en efficiënte uitvoering van de internationale biodiversiteitsverbintenissen van de EU in de aanloop naar de volgende Conferentie van de Partijen bij het Verdrag inzake biologische diversiteit (COP 17), bijvoorbeeld door te kijken naar biodiversiteitskredieten en ervoor te zorgen dat alle nieuwe financiële instrumenten sociaal en ecologisch duurzaam zijn.

5.2. Er moet worden ingezet op een eerlijkere verdeling van de waarde in de voedselketen, sterkere wederkerigheid op het gebied van handel, maatregelen tegen speculatie, betrokkenheid van jongeren en verplichte duurzaamheid bij aanbestedingen.

5.3. Al het EU-beleid, inclusief op het gebied van industrie, energie, landbouw en paraatheid in het algemeen in alle sectoren, moet de waterweerbaarheid ondersteunen, omdat het hier om een sociale gelijkmaker gaat: gebrek aan toegang tot schoon water bestendigt ongelijkheid, uitsluiting en onrechtvaardigheid op milieugebied, vooral in gemarginaliseerde en door de klimaatverandering getroffen gemeenschappen.

5.4. Herbebossingsprogramma’s in heel Europa moeten worden bevorderd.

5.5. In het kader van de uitvoering van de strategie voor een paraatheidsunie moet worden gestreefd naar de integratie van een Europese strategie voor waterweerbaarheid, gebaseerd op het beginsel van water als mensenrecht.

6. **Bescherming van onze democratie en handhaving van onze waarden**

Het EESC legt de volgende voorstellen/verzoeken voor:

6.1. Het maatschappelijk middenveld en de sociale partners moeten erkenning krijgen als pijlers van de democratie en belangrijke actoren voor de handhaving van de Europese waarden als mensenrechten, solidariteit en de rechtsstaat.

6.2. Er moet een strategie voor het maatschappelijk middenveld worden vastgesteld, met een duidelijk actieplan, alsook uitvoeringsmaatregelen.

6.3. Er moet worden ingezet op meer democratie op de werkplek door middel van sociale dialoog, collectieve onderhandelingen en de volledige toepassing van het recht van werknemers op informatie, raadpleging en vertegenwoordiging. De EU-instellingen moeten de sociale dialoog en collectieve onderhandelingen op alle niveaus adequaat ondersteunen, zodat de capaciteit van de sociale partners verder kan worden ontwikkeld en relevante uitvoeringsmaatregelen kunnen worden genomen, waaronder financiële maatregelen, om de dekkingsgraad van collectieve onderhandelingen te vergroten, met name in landen en regio's waar het potentieel ervan onbenut blijft.

6.4. Om jongeren in staat te stellen op te treden als aanjagers van een duurzamere toekomst voor de EU moet ruimte worden gecreëerd voor gestructureerde participatie.

6.5. Er moet verder worden ingezet op de bestrijding van desinformatie en misinformatie, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor onze democratieën en onze veiligheid, door het actieplan inzake desinformatie volledig uit te voeren. Ook moet een plan worden uitgewerkt dat de kwaliteit van lokale en regionale informatie waarborgt, waarbij voldoende middelen worden verstrekt aan de Europese Dienst voor extern optreden om buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging te bestrijden en te controleren; tegelijk moeten de onafhankelijkheid en bewegingsvrijheid van het maatschappelijk middenveld worden gewaarborgd en moet de vrijheid van meningsuiting worden beschermd.

7. **Europa in de wereld: onze invloed en partnerschappen benutten**

Het EESC legt de volgende voorstellen/verzoeken voor:

7.1. Het gemeenschappelijk EU-defensiebeleid moet hand in hand gaan met een volwaardig gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid dat verder gaat dan het huidige.

7.2. Om een grotere strategische autonomie te bereiken is een gecoördineerde aanpak nodig die een brug slaat tussen de Europese defensie en het EU-beleid op het gebied van buitenlandse zaken, handel en industrie, onderzoek en innovatie, volledige interoperabiliteit tussen de lidstaten en gezamenlijke of gecoördineerde defensieaankopen, alsook een eengemaakte markt voor defensieproducten en -diensten.

7.3. De veerkracht van handelsovereenkomsten moet worden versterkt door de invoer te diversifiëren en marktkansen voor Europese bedrijven te creëren. Dit zou de veiligheid verbeteren en geopolitieke risico's beperken, en tegelijkertijd de handhaving van sociale en milieunormen bevorderen en zorgen voor een wereldwijd gelijk speelveld voor eerlijke concurrentie.

7.4. Vrede, veiligheid en defensie, mondiale rechtvaardigheid en mondiale vooruitgang moeten worden bevorderd door het multilaterale systeem te beschermen en er actief aan deel te nemen.

7.5. Er moet een strategie worden vastgesteld om jongeren nauwer te betrekken bij de sociale en civiele dialoog in de buurlanden van de EU, met inbegrip van Oekraïne, Moldavië, de Westelijke Balkan, Georgië, Armenië en de Euromed-regio.

8. **Samen resultaten boeken en onze Unie voorbereiden op de toekomst**

Het EESC legt de volgende voorstellen/verzoeken voor:

8.1. Het uitbreidingsproces moet gericht blijven op vrede, welvaart en democratie en moet zorgen voor duurzame stabiliteit op ons continent; de sociale en civiele actoren dienen bij een en ander te worden betrokken. Dat geldt niet alleen voor Moldavië en de Westelijke Balkan maar met name voor Oekraïne: de democratische veerkracht van dat land toont ons hoe de Europese waarden kunnen worden verdedigd tegen agressie.

8.2. Er is een krachtig investeringsbeleid nodig, gericht op de meest geavanceerde technologische sectoren, de totstandbrenging van een Europese energiemarkt die tot aanzienlijk lagere energieprijzen leidt en de uitvoering van een eerlijke groene en digitale transitie.

8.3. Er moet een Europees Fonds voor strategische investeringen worden opgericht dat gericht is op de financiering van Europese prioritaire projecten. Voorts moet het meerjarig financieel kader (MFK) 2028-2034 de middelen voor investeringsprioriteiten aanzienlijk verhogen, en daarbij een strikte sociale conditionaliteit toepassen.

8.4. Er moet een pragmatische beoordeling komen om de volledige doeltreffendheid van de faciliteit voor herstel en veerkracht te verzekeren.

8.5. De Europese defensie-unie moet over aanzienlijke financiële middelen kunnen beschikken, zodat de doelstelling om tegen 2040 80 % van de Europese aankoopbudgetten voor defensie in Europa te investeren, kan worden gehaald; ook zijn nieuwe financieringsinstrumenten nodig om de technologische capaciteit te vergroten.

8.6. Investeringen in defensie moeten vergezeld gaan van robuuste toezichtmechanismen en transparante verslaglegging, zodat er verantwoording wordt afgelegd terwijl de legitieme veiligheidsbelangen worden beschermd. De sociale partners en het maatschappelijk middenveld moeten worden betrokken bij het monitoren van de sociaal-economische gevolgen van defensie-investeringen.

8.7. Er zijn innovatieve processen voor de civiele dialoog nodig die aansluiten bij de interesses van jongeren en de manier waarop zij betrokkenheid tonen. De EU-jongerendialoog en de “EU-jongerentoets” zijn goede voorbeelden van instrumenten voor beleidsparticipatie waarbij jongerenvertegenwoordigers worden betrokken bij raadplegingen, effectbeoordelingen en mitigatie. Op die manier wordt de integratie van jongeren op institutioneel niveau bevorderd.

Brussel, 19 juni 2025.

De voorzitter

van het Europees Economisch en Sociaal Comité

Oliver RÖPKE